

Uitvoeringsprogramma **Circulaire GWW in de GMR 2026-2030**

Een nieuwe fase in de transitie:
doen en versnellen

Uitvoeringsprogramma

Circulaire GWW in de GMR 2026-2030

Een nieuwe fase in de transitie:
doen en versnellen

2025, Eerste druk

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Paul Groenen

Paul de Vries

ûltsje van Gorkum

projectteam Circulaire GWW

Alba Concepts

Tramkade 26

5211 VB 's-Hertogenbosch

info@albaconcepts.nl

Vormgeving

info@enjoybranding.nl

Copyright © 2025 Alba Concepts

BETROKKEN GEMEENTEN:

- Gemeente Arnhem
- Gemeente Berg en Dal
- Gemeente Beuningen
- Gemeente Doesburg
- Gemeente Druten
- Gemeente Duiven
- Gemeente Heumen
- Gemeente Lingewaard
- Gemeente Nijmegen
- Gemeente Overbetuwe
- Gemeente Renkum
- Gemeente Rheden
- Gemeente Rozendaal
- Gemeente Westervoort
- Gemeente Wijchen
- Gemeente Zevenaar

PROVINCIE GELDERLAND

Mede mogelijk gemaakt door marktmartijen uit de regio.

SAMENVATTING

Het plan Circulaire GWW in de GMR 2026-2030 schetst het kader en de aanpak, een initiatief onder regie van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Met als uitgangspunt de ambitie om de grond-, weg- en waterbouw (GWW) in de regio versneld circulair te maken, biedt dit plan van aanpak richting aan de noodzakelijke transitie naar een duurzame, toekomstbestendige infrastructuur.

De aanleiding voor dit project is de dringende noodzaak om materiaalgebruik, afvalstromen en CO₂-uitstoot structureel te minimaliseren binnen de GWW-sector vanwege de grote maatschappelijke opgaven. Het doel is om tastbare, meetbare resultaten te boeken aan de transitie naar een circulaire GWW en duidelijke stappen richting 50% circulaire GWW in 2030 en volledig circulair in 2050.

Dit plan behaalt het onderstaande doel: Circulaire GWW in de GMR 2026-2030.

In 2030 is de GWW in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen voor 50% circulair zodat we concrete stappen zetten om het doel van 100% circulair in 2050 te halen.

De onderstaande actielijnen zijn geformuleerd om dit doel te concretiseren.

Actielijn 1:

Minder materiaal,
maximaal hergebruik,
recycleert of biobased

Actielijn 2:

Meedoen is de norm:
iedereen aan zet

Actielijn 3:

Van praten naar
uitvoeren, van pilots
naar standaard

Samenwerken en kennisdelen

Er worden indicatoren en doelen geformuleerd die het mogelijk maken de voortgang te monitoren en waar nodig bij te sturen. Dit zorgt voor helderheid en betrokkenheid bij alle partners, en biedt een stevige basis voor de realisatie van de circulaire ambities van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

INTERACTIEVE INHOUDSOPGAVE

	SAMENVATTING	03
01	01 INLEIDING	05
	01.01 Aanleiding	05
	01.02 Doel en resultaat	06
	01.03 Leeswijzer	06
02	02 DOEL EN ACTIELIJNEN	07
	02.01 Doel: Circulaire GWW 2026 - 2030	07
	02.02 Actielijnen	07
03	03 TOELICHTING ACTIELIJNEN EN MEETBAARHEID	08
04	04 HOE WERKEN WE AAN ONZE ACTIELIJNEN?	13
	04.01 De rol van GMR in het kort	13
	04.02 Aanpak verschillende gemeenten	13
	04.03 Aanpak op verschillende niveaus	14
	04.03.01 Specifieke aanpak	15
	04.03.02 Gedifferentieerde aanpak	15
	04.03.03 Gezamenlijke aanpak	15
	04.04 Klankbordgroep	16
	04.05 Bestuurlijk draagvlak	16
	04.06 Jaarlijks evalueren	16
	04.07 Communicatie	16

05	05 EERSTE ACTIES 2026	17
B	BIJLAGE	18
	BIJLAGE I Evaluatie – conclusies vooruitkijken	18

INLEIDING

De transitie naar een circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) is geen keuze maar een noodzaak: klimaatverandering, uitputting van grondstoffen en veranderend beleid op Europees, nationaal en regionaal niveau dwingen ons tot fundamentele herziening van hoe we de GWW ontwerpen, bouwen en beheren.

01.01 AANLEIDING

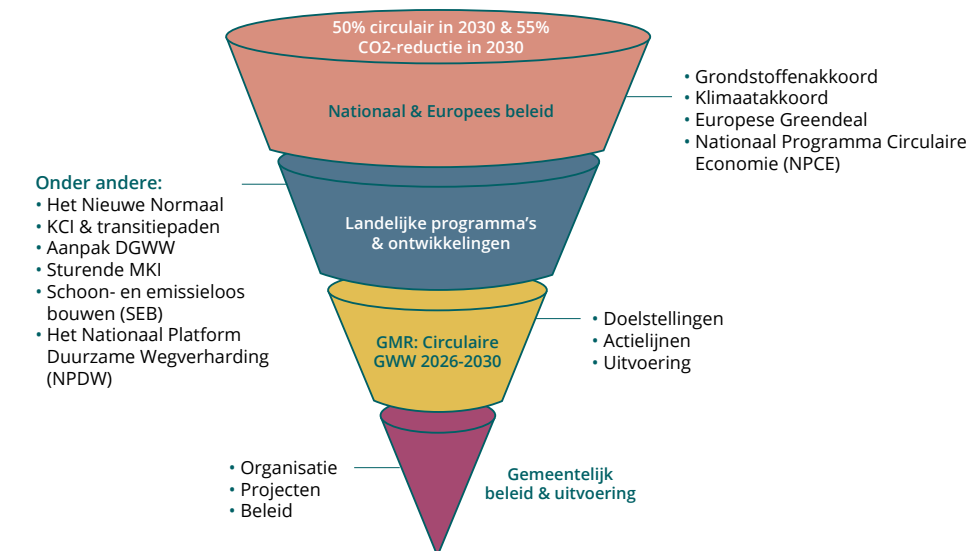
In de afgelopen jaren heeft de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) belangrijke stappen gezet richting een circulaire GWW-sector. Gemeenten binnen de regio, samen met provinciale en (regionale) marktpartijen, hebben zich uitgesproken voor circulair opdrachtgeverschap en duurzame infrastructuurontwikkeling middels de ambitieverklaring in 2020. Dit heeft onder andere geleid tot een enorme kennisuitwisseling in de regio, een inkoopleidraad en een groot **netwerk** aan circulaire denkers en doeners. De ondertekening van de ambitieverklaring Circulaire GWW markeert een duidelijke stap richting systeemverandering. De transitie is in een nieuwe fase gekomen. De fase van pilots is voorbij en het vraagt nu om opschalen en standaardiseren: het daadwerkelijk in de praktijk brengen. Het plan van aanpak bouwt voort op de opgedane ervaring en biedt een antwoord op de behoefte aan meer samenhang, praktische haalbaarheid en impact in de uitvoering. Om tot deze hernieuwde aanpak te komen, heeft een uitgebreide evaluatie plaatsgevonden. Hierin is geëvalueerd op de afgelopen 5 jaar maar ook vooruitgekeken, zie hiervoor [Bijlage 01 – Evaluatie – Conclusies vooruitkijken](#).

Urgentie

De urgentie voor een circulaire aanpak in de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) is groter dan ooit. De klimaatproblematiek en schaarste aan grondstoffen vormen de directe aanleiding. De GWW-sector is verantwoordelijk voor een aanzienlijke uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van materialen met een hoge milieu-impact, zoals beton, asfalt en staal. De wereldwijde vraag naar kritieke grondstoffen zoals lithium, kobalt en koper stijgt explosief door de energietransitie en digitalisering. Nederland is sterk afhankelijk van import uit geopolitiek instabiele regio's, wat leidt tot kwetsbaarheid in leveringszekerheid. Circulair bouwen en ontwerpen biedt hier een oplossing door het reduceren van afval en het gebruik van primaire grondstoffen en het minimaliseren van milieubelasting door bijvoorbeeld hergebruiken en het toepassen van een groter aandeel biobased materialen. Bovendien liggen er grote kansen in deze sector, omdat GWW-projecten vaak in eigendom, beheer en financiering bij de overheid liggen.

Context GMR

Het opgestelde Plan van Aanpak sluit aan op de Europese en nationale doelstellingen. Ook is het in lijn met landelijke programma's en ontwikkelingen zoals Het Nieuwe Normaal en KCI. In Figuur 1 is de context en de positie van het Plan van Aanpak geschetst.

Figuur 1: Context

01.02 DOEL EN RESULTAAT

Het doel van de hernieuwde aanpak is om de circulaire transitie in de GWW-sector binnen de GMR te versnellen en te verdiepen. Waar eerdere initiatieven vooral gericht waren op bewustwording, verkenning en het opstarten van pilots, richt deze aanpak zich op het realiseren van structurele impact. Dit gebeurt door het versterken van samenwerking tussen gemeenten en marktpartijen, het opschalen van succesvolle praktijkvoorbeelden en het verankeren van circulaire principes in beleid, aanbesteding en uitvoering. De aanpak biedt een kader voor gezamenlijke ambitie, concrete acties en meetbare resultaten. De GWW is namelijk vooral een project-gestuurde sector dus in de projecten moeten we het verschil gaan maken. Dit alles met als einddoel een toekomstbestendige, circulaire infrastructuur die bijdraagt aan klimaatneutraliteit, grondstoffenzekerheid en regionale veerkracht.

Het resultaat is een plan van aanpak tot en met 2030 dat aansluit op de behoefte van alle deelnemende gemeenten waarmee gezamenlijk de doelen worden behaald.

01.03 LEESWIJZER

Dit document is opgebouwd uit vier hoofdstukken:

- **H1 – Inleiding.** Hierin wordt de aanleiding van dit document toegelicht, het doel en het beoogde resultaat.
- **H2 – Doel en actielijnen.** Dit hoofdstuk beschrijft de gezamenlijke doel en de drie actielijnen, inclusief samenwerken en kennisdelen als overkoepelende lijn.
- **H3 – Toelichting actielijnen en meetbaarheid.** Dit hoofdstuk geeft toelichting over de actielijnen en introduceert de onderliggende doelen. Daarnaast wordt uitgelegd hoe de voortgang wordt gevolgd, zowel projectmatig (bijvoorbeeld milieu-impact en materiaalgebruik) als procesmatig (bijvoorbeeld samenwerking en kennisdeling).
- **H4 – Hoe werken we aan onze actielijnen?** Hier wordt ingegaan op de rol van de GMR, de aanpak voor verschillende typen gemeenten, groeipaden en de samenwerking in impactlabs.

Deze opbouw zorgt ervoor dat de lezer stap voor stap inzicht krijgt in waarom we dit doen, wat we willen bereiken, hoe we dat aanpakken en hoe we de voortgang monitoren.

02

DOEL EN ACTIELIJNEN

De transitie naar een circulaire GWW-sector vraagt om meer dan alleen een visie; het vereist een duidelijke ambitie die richting geeft en inspireert. Deze ambitie vormt het fundament voor de keuzes die we maken en de acties die we ondernemen. In dit hoofdstuk introduceren we de ambitie van de GMR en vertalen we deze naar drie actielijnen die de basis vormen voor onze aanpak.

De actielijnen geven concreet invulling aan hoe we onze ambitie realiseren. Ze zorgen voor focus, maken samenwerking mogelijk en bieden houvast om voortgang te meten. Door deze structuur creëren we niet alleen duidelijkheid over waar we naartoe werken, maar ook over hoe we daar samen komen.

02.01 DOEL: CIRCULAIRE GWW 2026 - 2030

Het doel luidt als volgt:

In 2030 is de GWW in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen voor 50% circulair zodat we concrete stappen zetten om het doel van 100% circulair in 2050 te halen.

Ons doel voor een circulaire GWW-sector staat niet op zichzelf, maar is gebaseerd op de landelijke koers en sluit aan op landelijke ontwikkelingen en instrumenten. We spreken een gemeenschappelijke taal. Hierbij kan je denken aan het Raamwerk Circulaire GWW, Het Nieuwe Normaal (HNN), de Aanpak van Duurzame GWW (DGWW) en het Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (KCI). Deze aansluiting biedt meerdere voordelen: het zorgt voor een uniforme werkwijze, maakt het eenvoudiger om kennis en ervaringen te delen en vergroot de herkenbaarheid richting marktpartijen. Door gebruik te maken van landelijke standaarden en initiatieven, versterken we niet alleen de samenwerking binnen de GMR, maar dragen we ook bij aan een consistente en toekomstbestendige aanpak op nationaal niveau.

02.02 ACTIELIJNEN

Om het doel daadwerkelijk te realiseren, zijn concrete en meetbare actielijnen onmisbaar. Deze actielijnen geven richting, maken voortgang inzichtelijk en bieden een basis om bij te sturen waar nodig. Binnen de GMR richten we ons op drie samenhangende actielijnen die zowel inhoud als proces omvatten. De eerste actielijn is het verlagen van de negatieve milieu-impact en het verminderen van materiaalgebruik, zodat we bijdragen aan een duurzamere en efficiëntere inzet van grondstoffen. De tweede actielijn is het betrekken van alle gemeenten in de GMR in de transitie, waarbij we rekening houden met verschillen in capaciteit, structuur en behoeften. De derde actielijn is het zetten van de stap van praten naar uitvoeren, door meer actie in projecten, het betrekken van de uitvoerende laag en het bieden van praktische ondersteuning. Onderliggend aan deze actielijnen is het samenwerken en kennisdelen. Dit blijft een essentieel onderdeel, ook in de hernieuwde aanpak. Samen vormen deze actielijnen het fundament voor een effectieve en haalbare transitie naar circulariteit.

Actielijn 1:

Minder materiaal,
maximaal hergebruik,
recycleat of biobased

Actielijn 2:

Meedoen is de norm:
iedereen aan zet

Actielijn 3:

Van praten naar
uitvoeren, van pilots
naar standaard

Samenwerken en kennisdelen

03

TOELICHTING ACTIELIJNEN EN MEETBAARHEID

Elke actielijn is gekoppeld aan duidelijke doelstellingen en indicatoren, zodat we de voortgang kunnen monitoren en waar nodig bijsturen. In dit hoofdstuk lichten we de actielijnen toe en geven we inzicht in hoe we de resultaten meetbaar maken. Zo creëren we transparantie en houden we focus op het realiseren van impact.

Het stellen van doelen is een belangrijke stap, maar om daadwerkelijk tot actie over te gaan en te kunnen sturen op resultaat is het noodzakelijk om deze doelen meetbaar te maken. Door per doel indicatoren vast te stellen en het gewenste prestatieniveau te definiëren, ontstaat inzicht in de voortgang en effectiviteit van de maatregelen. Dit maakt het mogelijk om te monitoren, te evalueren en waar nodig bij te sturen, zodat de ambitie voor een circulaire GWW-sector ook in de praktijk wordt gerealiseerd.

Actielijn 1: Minder materiaal, maximaal hergebruik, recyclaat of biobased

Om het doel voor een circulaire GWW-sector inhoudelijk concreet te maken, is het belangrijk om de focus te leggen op de belangrijkste aandachtsgebieden. Deze zijn bepaald met behulp van het raamwerk van Het Nieuwe Normaal. Binnen de GWW staan voor actielijn 1 drie thema's centraal, namelijk materiaalgebruik, milieu-impact en schoon en emissieloos bouwen. Deze thema's vormen de basis voor het stellen van doelen en het monitoren van voortgang. Door hierop te sturen door circulair te ontwerpen, wordt inzichtelijk hoe de sector bijdraagt aan het verminderen van milieubelasting en het efficiënter inzetten van grondstoffen.

Materiaalgebruik

Het doel van het inzetten op materiaalgebruik is het beschermen van materiaalvoorraden en het voorkomen van uitputting. Hiervoor hanteren we de R-ladder, dit betekent dat materialen zo efficiënt mogelijk worden ingezet, hergebruik wordt gestimuleerd en verspilling wordt tegengegaan. Door circulaire principes toe te passen, zoals hergebruik en recycling, wordt de afhankelijkheid van primaire grondstoffen verminderd.

Milieu-impact

Het doel van het thema milieu-impact is het beschermen van het milieu door negatieve effecten van projecten te minimaliseren. Dit omvat onder andere het reduceren van CO₂-uitstoot, het beperken van emissies en het voorkomen van schadelijke effecten op ecosystemen. Door inzicht te krijgen in de milieu-impact van keuzes, kunnen maatregelen worden genomen om deze milieu-impact te verkleinen.

Schoon en emissieloos bouwen

Het doel van schoon en emissieloos bouwen is het verminderen van schadelijke uitstoot tijdens de bouwfase, met name van broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen. Door emissies op de bouwplaats te reduceren, wordt de leefomgeving gezonder en dragen projecten bij aan klimaatdoelstellingen en schonere lucht.

Doelen

Hieronder zijn de doelen per thema weergegeven in Tabel 1:

Tabel 1: Doelen actielijn 1

Thema	Doelen
Materiaalgebruik	Het inzichtelijk maken en maximaliseren van verantwoorde herkomst naar XX%. Een materiaal heeft een verantwoorde herkomst wanneer het hergebruikt, biobased of gerecycled is.
	Het inzichtelijk maken en minimaliseren van het restmateriaal uit sloop van bestaande GWW-werken.
Milieu-impact	Het minimaliseren van de milieu-impact.
	Het inzichtelijk maken van en minimaliseren van materiaalgebonden CO ₂ -uitstoot.
Schoon en emissieloos bouwen (SEB)	We bouwen volgens het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen.

Meetbaarheid

Voor actielijn 1: “Minder materiaal, maximaal biobased, recyclaat en hergebruik” hanteren we projectindicatoren en hiervoor zijn twee thema’s en per thema twee indicatoren. Projectindicatoren wil zeggen dat het meetbaar is op projectbasis. Per thema wordt voor één indicator een prestatieniveau gesteld en de andere indicator is de prestatie het starten met meten. Deze keuze is bewust gemaakt: we vinden het belangrijk om in alle relevante thema’s inzicht te hebben maar willen de lat niet te hoog leggen. Een integrale benadering is noodzakelijk, omdat een circulaire economie niet alleen gaat over de verantwoorde herkomst van materialen dus materialen die in het project komen, maar ook over circulair slopen. Daarnaast wordt vanuit de Europese Unie sterk gestuurd op CO₂-reductie, terwijl we in Nederland juist waarde hechten aan het meenemen van de volledige milieu-impact in de beoordeling. Door deze brede kijk te hanteren, zorgen we voor een evenwichtige aanpak. De indicatoren zijn afkomstig uit Het Nieuwe Normaal. Ook de prestatieniveaus zijn hieruit overgenomen. Dit is hieronder in Tabel 2 terug te zien:

Tabel 2: Meetbaarheid actielijn 1

Thema	Indicator	Prestatieniveau	Eenheid
Materiaalgebruik	Herkomst materiaal	Wegen: ≥ 62% Openbare ruimte: ≥ 57%	% massa verantwoorde herkomst
	Omgang restmateriaal (sloop)	Starten met meten	% massa recycleren en hergebruiken
Milieu-impact	Milieu- en klimaatimpact	Wegen: ≤ €0,17 Openbare ruimte: ≤ €0,12	€MKI/m ² /jaar
	Materiaal-gebonden CO ₂ -uitstoot	Starten met meten	Kg CO ₂ -eq/FE
Schoon en emissieloos bouwen (SEB)	Het convenant convenant Schoon en Emissieloos Bouwen	Voldoen aan	

Voor deze aanpak zijn indicatoren met prestatieniveaus vastgesteld om de meetbaarheid te waarborgen. Deze niveaus gelden echter niet als vaste norm voor de komende jaren. Voor toekomstige doorontwikkeling sluiten we aan bij Het Nieuwe Normaal, zodat de indicatoren en prestatieniveaus in lijn blijven met landelijke afspraken en actuele inzichten.

Herkomst materiaal

De herkomst van het materiaal gaat in op waar het materiaal vandaan komt. Dit kan primair zijn, dat is nieuw maar het kan ook secundair zijn en dat is hergebruikt of gerecycled. Een verantwoorde herkomst betekent dat het materiaal hergebruikt, gerecycled of biobased is. Hiervoor hanteren we de R-ladder om de voorkeur hierin in te bepalen.

Omgang restmateriaal (sloop)

Naast waar materialen hun herkomst vinden, is het ook belangrijk om in geval van sloop, een geschikte bestemming voor vrijkomend materiaal te vinden. De voorkeur gaat uit naar hergebruik, daarna kan men denken aan het recycleren en hierbij voor een zo hoogwaardig mogelijke manier gaan. Hiervoor wordt ook de R-ladder gehanteerd.

Milieu- en klimaatimpact

Milieu- en klimaatimpact geeft inzicht in de milieu- en klimaateffecten van een GWW-werk over de gehele levensduur van het project. Dit wordt uitgedrukt in de Milieu Kosten Indicator (MKI). Dit zijn de schaduwkosten van het milieu. Het gaat hier om verborgen milieukosten die niet direct in de prijs van een product worden meegerekend. De kosten worden uitgedrukt in geld en laten zien hoeveel het zou kosten om de schade aan het milieu te voorkomen of herstellen.

Materiaalgebonden CO2-uitstoot

De materiaalgebonden CO2-uitstoot geeft inzicht in de uitstoot van broeikasgassen (CO2-eq) door de realisatie van het project, veroorzaakt door materialen, onderdelen en materiele inzet.

Meetinstrumenten

Binnen de grond-, weg- en waterbouw (GWW) zijn meetmethoden voor duurzaamheid en emissies volop in ontwikkeling. De meest gebruikte tool op dit moment is DuboCalc voor milieu-impact. In de komende jaren houdt de GMR de ontwikkelingen in de gaten en wordt kennis hierover gedeeld.

Actielijn 2: Meedoen is de norm: iedereen aan zet

De transitie naar een circulaire GWW-sector kan alleen slagen als alle gemeenten, van groot tot klein, actief meedoen. Dit doel richt zich op het aansluiten bij specifieke behoeften, het creëren van transparantie en het bevorderen van samenwerking zodat iedere gemeente op haar eigen manier kan bijdragen aan de gezamenlijke ambitie. Gemeenten verschillen namelijk niet alleen in omvang, maar ook in organisatiestructuur, processen en beschikbare middelen.

Doelen

Hiernaast zijn de doelen per thema weergegeven:

Tabel 3: Doelen actielijn 2

Thema	Doelen
Aansluiten bij specifieke behoeften	Een gedifferentieerde aanpak hanteren die aansluit bij de specifieke situatie van elke gemeente om ervoor te zorgen dat we zowel grote als kleine gemeenten effectief stappen kunnen zetten. Hiervoor dienen de verschillen tussen de gemeenten erkent te worden.
Transparantie en overzicht	Transparantie en overzicht creëren zodat gemeenten hun eigen voortgang kunnen monitoren en weten waar de sterktes en ervaring van collega gemeenten ligt.

Bij het bereiken van dit doel wordt een netwerk gecreëerd waarin gemeenten elkaar versterken, kennis delen en samenwerken aan een circulaire toekomst.

Meetbaarheid

Actielijnen 2 en 3 worden middels een cyclisch evaluatieproces gemeten. Dit sluit aan bij de dynamiek van de transitie en de verschillen tussen gemeenten.

Aanpak meetbaarheid:

- **Jaarlijkse evaluatie:** Eén keer per jaar wordt de stand van zaken vastgesteld met betrokken gemeenten en partners, dit gebeurt middels een korte enquête of gesprek. Hierbij wordt gekeken naar de voortgang op de (sub)doelen en worden knelpunten en kansen in beeld gebracht. Ook kan hierbij het spinnenweb worden getoetst.
- **Meten waar gemeenten staan:** Ter voorbereiding van de jaarlijkse evaluatie wordt in kaart gebracht waar de GMR-gemeentes staan. Er wordt een kwalitatieve inventarisatie uitgevoerd om inzicht te krijgen in:
 - Hoe gemeenten verschillen in schaal en capaciteit (erkenning van verschillen).
 - De mate van transparantie en beschikbaarheid van informatie (transparantie en overzicht).
 - De aanwezigheid en effectiviteit van samenwerkingsverbanden (samenwerking en uitvoering).

Actielijn 3: Van praten naar uitvoeren, van pilots naar standaard

Om de circulaire ambitie waar te maken, is het cruciaal om de stap te zetten van visie en beleid naar concrete uitvoering. Dit derde doel richt zich op het vergroten van actie in projecten, het betrekken van de uitvoerende laag binnen gemeenten en het bieden van praktische ondersteuning. Circulariteit moet zichtbaar worden in de praktijk. Dit betekent dat we gemeenten stimuleren om circulaire principes toe te passen in lopende en nieuwe projecten, en dat we succesvolle voorbeelden actief delen om anderen te inspireren.

De transitie slaagt alleen als ook de mensen die projecten realiseren, zoals projectleiders en werkvoorbereiders, worden meegenomen. Daarom organiseren we sessies die gericht zijn op uitvoering, zoals projectbezoeken en praktijkgerichte workshops. Gemeenten hebben behoefte aan concrete hulpmiddelen om circulaire ambities om te zetten in actie. De GMR ondersteunt door het aanbieden van praktische tools.

Doelen

Hieronder zijn de doelen per thema weergegeven:

Tabel 4: Doelen actielijn 3

Thema	Doelen
Actie in projecten	Circulariteit zichtbaar maken door toepassing in projecten en delen van inspirerende voorbeelden.
Uitvoerende laag meenemen	De uitvoerende laag (projectleiders, ontwerpers en werkvoorbereiders) actief betrekken via praktijkgerichte sessies en projectbezoeken.
Praktische ondersteuning bieden	Praktische ondersteuning bieden van tools, formats en voorbeelden die gemeenten direct kunnen inzetten tot het letterlijk aanschuiven in projecten.

Door deze aanpak maken we circulariteit tastbaar en haalbaar, en zorgen we ervoor dat de transitie niet blijft steken in plannen en gesprekken, maar zichtbaar wordt in de praktijk.

Meetbaarheid

Actielijnen 2 en 3 worden middels een cyclisch evaluatieproces gemeten. Dit sluit aan bij de dynamiek van de transitie en de verschillen tussen gemeenten.

Aanpak meetbaarheid:

- **Jaarlijkse evaluatie:** Eén keer per jaar wordt de stand van zaken vastgesteld met betrokken gemeenten en partners, dit gebeurt middels een korte enquête of gesprek. Hierbij wordt gekeken naar de voortgang op de (sub)doelen en worden knelpunten en kansen in beeld gebracht. Ook kan hierbij het spinnenweb worden getoetst.
- **Metten waar gemeenten staan:** Ter voorbereiding van de jaarlijkse evaluatie wordt in kaart gebracht waar de GMR-gemeentes staan. Er wordt een kwalitatieve inventarisatie uitgevoerd om inzicht te krijgen in:
 - Hoe gemeenten verschillen in schaal en capaciteit (erkenning van verschillen).
 - De mate van transparantie en beschikbaarheid van informatie (transparantie en overzicht).
 - De aanwezigheid en effectiviteit van samenwerkingsverbanden (samenwerking en uitvoering).

Samenwerken en kennisdelen

Om de gestelde doelen te behalen, is kennisdeling en samenwerking een cruciale randvoorwaarde.

Gemeenten onderling

Actieve kennisdeling zorgt ervoor dat alle betrokken partijen continu beschikken over actuele informatie, best practices en relevante inzichten. Gemeenten kunnen op verschillende manieren van elkaar leren en elkaar versterken. Dit gebeurt niet alleen tussen gemeenten die zich op een vergelijkbaar niveau in de transitie bevinden, maar juist ook tussen gemeenten die op verschillende onderdelen verder of minder ver zijn.

■ **Leren van verschillen**

Gemeenten die al ervaring hebben opgedaan, kunnen hun kennis en praktijkvoorbeelden delen met gemeenten die nog aan het begin staan. Dit versnelt de leercurve en voorkomt dat iedere gemeente het wiel opnieuw moet uitvinden.

■ **Samenwerken op gelijk niveau**

Gemeenten die tegen vergelijkbare uitdagingen aanlopen, bijvoorbeeld bij aanbestedingen of het toepassen van circulaire materialen, kunnen samen oplossingen ontwikkelen. Dit zorgt voor herkenning en praktische uitwisseling van ideeën.

■ **Regionale samenwerking**

Soms is samenwerking vooral praktisch: gemeenten in dezelfde regio kunnen gezamenlijk optrekken bij inkoop of kennisbijeenkomsten. Dit vergroot de slagkracht en maakt het mogelijk om schaalvoordelen te benutten.

Door deze vormen van samenwerking te stimuleren, creëert de GMR een netwerk waarin kennisdeling en gezamenlijke actie centraal staan. Zo versterken gemeenten elkaar en versnellen we samen de transitie naar circulariteit.

Markt

De markt speelt een cruciale rol in de transitie naar een circulaire GWW-sector. Veel marktpartijen zijn al verder in hun ontwikkeling dan gemeenten vaak denken en hebben behoefte aan concrete circulaire uitvragen. Door actief samen te werken en kennis te delen, kunnen we deze potentie benutten.

■ **Van praten naar doen**

Marktpartijen geven aan klaar te zijn voor actie. Het is daarom belangrijk dat gemeenten circulaire eisen en criteria opnemen in aanbestedingen en projecten, zodat de markt wordt uitgedaagd om innovatieve oplossingen te bieden. Dit dient door overheden te worden opgenomen in bestekken en PvE's.

■ **Gelijkwaardige samenwerking**

Samenwerking moet gebaseerd zijn op openheid en vertrouwen. Dit betekent dat gemeenten transparant zijn over hun ambities en uitdagingen en dat marktpartijen hun kennis en ervaring inbrengen.

■ **Kennisdelen en inspiratie**

Door gezamenlijke sessies, impactlabs en projectbezoeken kunnen gemeenten en

marktpartijen elkaar inspireren en leren van praktijkvoorbeelden. Dit helpt om nieuwe ideeën te ontwikkelen en bestaande oplossingen breder toe te passen.

Door deze samenwerking te versterken, creëren we een keten waarin overheid en markt samen werken aan circulaire oplossingen die haalbaar, betaalbaar en schaalbaar zijn.

Provincie

De samenwerking met de provincie biedt belangrijke meerwaarde voor de GMR. De provincie beschikt over regionale kennis, data en beleidskaders die gemeenten helpen om keuzes beter te onderbouwen. Daarnaast zorgt zij voor afstemming en consistentie binnen de regio, waardoor beleid en uitvoering beter op elkaar aansluiten. Ook heeft de provincie toegang tot eigen middelen en kan zij ondersteuning bieden bij het verkrijgen van rijksfinanciering (Regio Deal). Bovendien fungeert zij als schakel naar landelijke ontwikkelingen en organisaties, waardoor gemeenten sneller kunnen inspelen op nieuwe kaders.

De provincie brengt daarnaast waardevolle praktijkervaring mee vanuit haar eigen opgaven welke relevant kan zijn voor gemeenten. Tot slot voert de GMR ook beleid uit dat door de provincie is vastgesteld, wat de samenwerking nog belangrijker maakt om doelen en ambities op elkaar af te stemmen. Daarnaast fungeert de provincie als klankbord.

04

HOE WERKEN WE AAN ONZE ACTIELIJNEN?

Het realiseren van de circulaire ambities binnen de GWW-sector vraagt om een aanpak die zowel richting geeft als ruimte biedt voor maatwerk. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we deze ambitie vertalen naar concrete acties. We starten met de rol van de GMR, waarin duidelijk wordt hoe zij gemeenten ondersteunt en verbindt in de transitie. Vervolgens gaan we in op de verschillen tussen gemeenten en hoe we daarmee omgaan door een aanpak op verschillende niveaus: gezamenlijk, in groepen en één-op-één.

Tot slot presenteren we de concrete invulling van deze aanpak, met onder andere impactlabs, projectbezoeken en andere initiatieven die kennisdeling, samenwerking en innovatie stimuleren. Zo zorgen we ervoor dat het gezamenlijke doel niet alleen op papier staat, maar ook zichtbaar wordt in de praktijk.

04.01 DE ROL VAN GMR IN HET KORT

De GMR ziet haar rol als een ondersteunende en verbindende kracht in de transitie naar een circulaire GWW-sector. Dit betekent dat de GMR gemeenten helpt om circulaire ambities om te zetten in concrete acties door kennis en expertise beschikbaar te stellen, praktische handvatten te bieden en samenwerking te stimuleren. Gemeenten bepalen zo zelf of zij gebruikmaken van de kracht van de GMR.

Als verbinder brengt de GMR gemeenten en marktpartijen samen, zodat ervaringen en goede voorbeelden breed gedeeld worden. We benutten hierdoor maximaal de kracht van de regio. Dit doen we door van elkaar te leren, samen te ontwikkelen en eenduidigheid te creëren voor aannemers en leveranciers.

Daarnaast faciliteert de GMR gezamenlijke leertrajecten aan de hand van groeipaden, ontwikkelt richtlijnen en biedt tools die gemeenten helpen om circulaire principes structureel toe te passen. Voorbeelden hiervan zijn de Routekaart Asphalt en de Routekaart Beton. Door deze rol als katalysator versnelt de GMR de transitie: niet door zelf uit te voeren, maar door te ondersteunen en te inspireren.

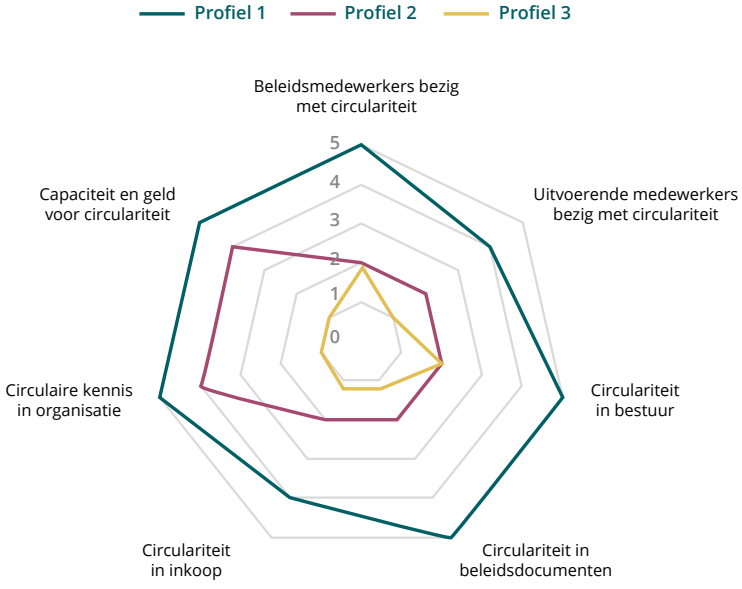

Daarnaast biedt de GMR kosteloos maatwerkondersteuning aan gemeenten met specifieke vraagstukken en begeleiding in projecten. Elke gemeente heeft haar eigen processen, uitdagingen en tempo in de transitie. Daarom levert de GMR projectgerichte begeleiding. Deze persoonlijke aanpak zorgt ervoor dat gemeenten niet alleen richting krijgen, maar ook de juiste ondersteuning om stappen te zetten die passen bij hun situatie.

04.02 AANPAK VERSCHILLENDE GEMEENTEN

De gemeenten die zijn aangesloten bij de GMR bevinden zich op verschillende punten in de transitie naar circulariteit binnen de GWW-sector. Elke gemeente heeft bovendien te maken met eigen omstandigheden en randvoorwaarden. Daarom hanteren we naast de uniforme aanpak, een aanpak die aansluit bij de specifieke behoeften en mogelijkheden van iedere gemeente. Hoewel we allemaal werken aan hetzelfde doel en dezelfde ambitie delen, vraagt de diversiteit in Ausgangssituaties om maatwerk. Op deze manier zorgen we ervoor dat iedere gemeente op een passende manier stappen kan zetten richting een circulaire werkwijze.

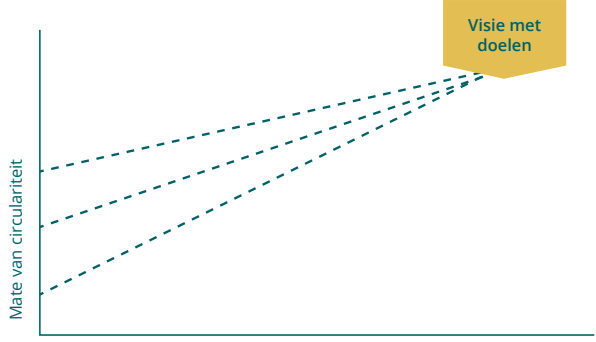
Posities gemeenten in transitie naar circulaire GWW

Figuur 2: Posities gemeenten in transitie naar circulaire GWW

Profiel 1	Gemeenten met capaciteit en kennis van circulariteit. Projecten worden circulair uitgevraagd en uitgevoerd. Circulariteit in de GWW wordt gemeten en gemonitord.
Profiel 2	Gemeenten met capaciteit en kennis van circulariteit. Projecten worden niet circulair uitgevraagd en uitgevoerd. Circulariteit in de GWW wordt niet gemeten en gemonitord.
Profiel 3	Gemeenten met gebrek aan capaciteit en kennis van circulariteit. Projecten worden niet op circulaire wijze uitgevraagd of uitgevoerd en circulariteit wordt niet gemeten of monitort.

Om voor alle gemeenten een passende aanpak te hanteren, plaatsen we de gemeenten in het spinnenweb. Aan de hand hiervan worden drie profielen bepaald en hiervoor wordt een groeipad bepaald. Alle groeipaden werken naar dezelfde ambitie zoals hieronder te zien.

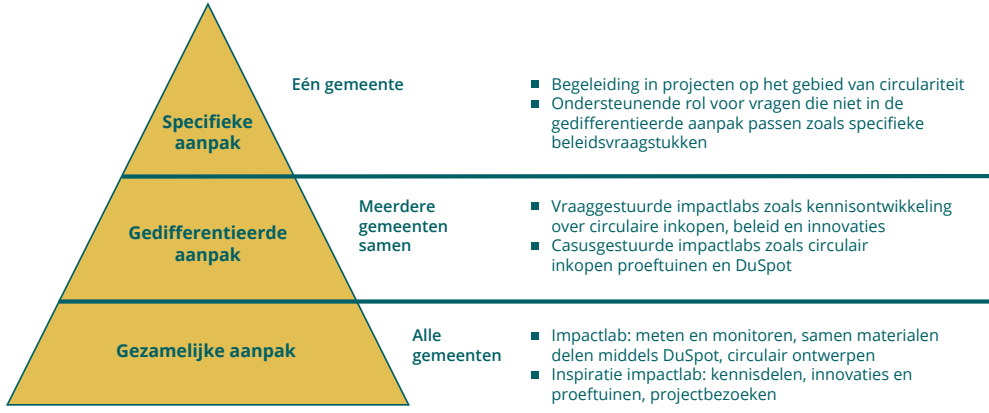

Figuur 3: Groeipaden per profiel

04.03 AANPAK OP VERSCHILLENDE NIVEAUS

Om gemeenten effectief te ondersteunen in de transitie naar een circulaire GWW-sector, hanteert de GMR een aanpak op drie niveaus: gezamenlijk, gedifferentieerd en specifiek. Zie hiervoor Figuur 4 Aanpak op verschillende niveaus middels piramide. Deze gelaagde aanpak zorgt ervoor dat we zowel de kracht van samenwerking benutten als maatwerk bieden waar dat nodig is. Door deze drie niveaus te combineren, creëren we een aanpak die zowel efficiënt als effectief is: gezamenlijk waar het kan, gedifferentieerd waar het nodig is en specifiek waar het moet.

De GMR ziet het bundelen van krachten als een essentieel onderdeel van de transitie naar een circulaire GWW-sector. Als verbinder brengt de GMR-gemeenten, marktpartijen en kennisinstellingen samen om kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en gezamenlijk stappen te zetten. Een belangrijk instrument hiervoor zijn de impactlabs (voorheen kennistafels).

Figuur 4: Aanpak op verschillende niveaus middels piramide

De impactlabs vormen de plek waar samenwerking en actie samenkomen. Anders dan voorheen zijn deze niet meer thematisch vastgezet, maar vraag- en casusgestuurd. Dit betekent dat actuele uitdagingen en praktijkvragen van gemeenten centraal staan.

04.03.01 SPECIFIEKE AANPAK

Naast gezamenlijke en gedifferentieerde trajecten biedt de GMR ook persoonlijke ondersteuning aan gemeenten die te maken hebben met unieke vraagstukken. Soms lopen gemeenten tegen uitdagingen aan die niet breed gedeeld worden door anderen, maar die wel cruciaal zijn om verdere stappen in de transitie te zetten. In deze gevallen biedt de GMR één-op-één begeleiding. Het doel is om maatwerk te leveren, zodat ook deze gemeenten vooruitgang kunnen boeken en hun ervaringen later kunnen delen met anderen. Door deze persoonlijke aanpak zorgen we ervoor dat geen enkele gemeente stil blijft staan en dat ook individuele successen bijdragen aan het gezamenlijke leerproces binnen de GMR.

Dit kan variëren van het meedenken over beleidsontwikkeling tot het ondersteunen bij een specifieke circulaire aanbesteding of het ondersteunen bij een circulair project. De GMR ondersteunt gemeenten niet door zelf uit te voeren, maar door praktische handvatten en begeleiding te bieden. Dit helpt gemeenten om circulaire ambities om te zetten in concrete acties. Hiervoor kan je de GMR inschakelen:

- **Ondersteuning bij aanbestedingen**
Advies en begeleiding bij het opnemen van circulaire criteria in aanbestedingen van GWW-projecten, inclusief het opstellen van EMVI-criteria en het toepassen van MKI-scores.
- **Meedenken en adviseren in alle fasen van het projectenproces**
Praktische ondersteuning in alle fasen van het projectenproces over circulaire toepassingen. Denk hierbij aan het aanpassen van bestekken en contractdocumenten, zodat circulaire principes worden geïntegreerd zonder juridische risico's.
- **Praktische formats en tools**
Toegang tot een toolbox met tekstvoorstellen van bijvoorbeeld inkoopteksten, checklists, formats en voorbeeldbestekken die direct toepasbaar zijn in projecten.
- **Casusgerichte begeleiding**
Één-op-één ondersteuning bij specifieke vraagstukken, zoals circulaire sloop, materiaalpaspoorten of innovatieve aanbestedingsvormen.
- **Kennisdeling en inspiratie**
Organisatie van impactlabs, projectbezoeken en themasessies waarin gemeenten leren van elkaars ervaringen en van marktpartijen.

Met dit aanbod zorgt de GMR ervoor dat gemeenten niet alleen weten wat er moet gebeuren, maar ook hoe ze dit in de praktijk kunnen realiseren.

04.03.02 GEDIFFERENTIEERDE AANPAK

Impactlabs worden in de gezamenlijke aanpak gehanteerd zoals voorheen maar er vinden vanaf nu ook impactlabs plaats als onderdeel van de gedifferentieerde aanpak. Deze impactlabs zijn casusgestuurd en/of vraaggestuurd. De impactlabs worden vooraf afgestemd op de doelgroep en het niveau in de transitie. Dit betekent dat we onderscheid maken tussen gemeenten in verschillende groeipaden én tussen beleidsmatig en uitvoerend niveau. Zo zorgen we dat de inhoud aansluit bij de praktijk en dat zowel strategische keuzes als concrete uitvoering worden ondersteund.

Een belangrijk onderdeel hiervan is het bereiken van de uitvoerende laag binnen gemeenten. Dit doen we door sessies te organiseren die praktisch en inspirerend zijn, zoals projectbezoeken langs succesvolle circulaire projecten. Ook stimuleren we het delen van concrete handvatten en voorbeelden uit de praktijk, zodat gemeenten niet alleen praten over circulariteit, maar vooral in actie komen.

Een ander belangrijk onderdeel van deze impactlabs zijn de connectie met marktpartijen en de kennisinstellingen. Door deze aanpak versterken we elkaar, versnellen we de transitie en maken we circulariteit tastbaar in de uitvoering.

Er zijn 6 bijeenkomsten per jaar waarvan drie bijeenkomsten casusgestuurd zijn en drie vraaggestuurd.

04.03.03 GEZAMELIJKE AANPAK

Binnen de gezamenlijke aanpak werken gemeenten, marktpartijen en kennisinstellingen samen aan het versnellen van de transitie naar duurzaam en circulair bouwen. Dit gebeurt via vier impactlabs en de organisatie van marktdagen. Deze vormen een platform voor kennisdeling, afstemming en gezamenlijke ontwikkeling van tools en werkwijzen.

Impactlab meten en monitoren

Dit impactlab blijft structureel bestaan en ondersteunt gemeenten bij het inzichtelijk maken van hun voortgang. Door te meten en te monitoren weten gemeenten waar ze staan en kunnen ze gericht samenwerken met anderen. De impactlabs vinden vier keer per jaar plaats en worden bijgewoond door zowel gemeenten als marktpartijen en kennisinstellingen.

Impactlab standaardiseren en opschalen

In dit impactlab wordt gewerkt aan eenduidigheid richting de markt, onder andere door het gebruik van tools zoals DuSpot, het opstellen van routekaarten en het verankeren van duurzame ambities in beleid. Door te standaardiseren kunnen succesvolle werkwijzen breder worden toegepast. Ook dit impactlab komt vier keer per jaar bijeen.

Impactlab SEB

Het SEB-impactlab richt zich op het versnellen van emissieloze bouwpraktijken. Gemeenten en marktpartijen werken hier samen aan het toepassen van emissieloze technieken, het delen van praktijkervaringen en het ontwikkelen van randvoorwaarden voor opschaling. Denk aan het stimuleren van zero-emissie materieel, het verbeteren van bouwlogistiek en het integreren van SEB in aanbestedingen.

Impactlab circulair ontwerpen

Dit impactlab focust op het integreren van circulaire principes in het ontwerpproces. Gemeenten en ontwerpteams verkennen samen hoe circulair ontwerpen praktisch vorm krijgt, bijvoorbeeld via materiaalpaspoorten, losmaakbaarheid en ontwerpkeuzes die hergebruik bevorderen. Het lab biedt ruimte voor het delen van casussen en het ontwikkelen van concrete ontwerpstrategieën.

Marktdagen

De marktdagen vormen een ontmoetingsplek voor gemeenten en marktpartijen om kennis uit te wisselen, innovaties te presenteren en samenwerkingsmogelijkheden te verkennen. Deze dagen dragen bij aan het versterken van de relatie tussen publieke en private partijen en het gezamenlijk realiseren van duurzame ambities.

04.04 KLANKBORDGROEP

De klankbordgroep groep bestaat uit vertegenwoordigers van verschillende gemeenten en fungeert als sparringpartner voor de GMR. De klankbordgroep denkt mee over strategische keuzes, toetst voorstellen op haalbaarheid en relevantie, en brengt signalen uit de praktijk in. Door deze rol zorgt de klankbordgroep ervoor dat het programma goed aansluit bij de behoeften van gemeenten en dat nieuwe initiatieven breed gedragen worden. Daarnaast biedt het een platform voor het delen van ervaringen en het ophalen van feedback, zodat de GMR haar ondersteunende rol continu kan verbeteren.

Tot nu toe wordt de klankbordgroep voornamelijk ingevuld door vertegenwoordigers van grote gemeenten. In de nieuwe periode streven we naar een meer diverse samenstelling, waarbij ook middelgrote en kleinere gemeenten actief deelnemen.

04.05 BESTUURLIJK DRAAGVLAK

Om het bestuurlijke draagvlak voor de transitie te versterken, wordt een bestuurlijke roadshow georganiseerd in de laatste maanden van 2025. Dit wordt herhaald na de verkiezingen in 2026. Tijdens deze roadshow worden gemeentebesturen actief bezocht om het gesprek aan te gaan over de ambities, doelen en de gezamenlijke aanpak. Het doel is om commitment te creëren, vragen te beantwoorden en gemeenten te

betrekken bij de vervolgstappen. Door deze persoonlijke benadering ontstaat niet alleen meer begrip voor de opgave, maar ook ruimte voor maatwerk en het delen van goede voorbeelden tussen gemeenten.

04.06 JAARLIJKS EVALUEREN

De GMR evalueert jaarlijks de stand van zaken en voortgang van het plan van aanpak. Dit moment van reflectie is niet alleen bedoeld om terug te kijken, maar juist om de aanpak doelgericht bij te stellen.

Door jaarlijks een kwalitatieve en kwantitatieve analyse uit te voeren, ontstaat inzicht in de voortgang per gemeente, de mate waarin doelen worden behaald en de effectiviteit van de aanpak. Deze inzichten vormen de basis voor het aanscherpen van de aanpak, voorbeelden hiervan zijn:

- prioriteiten kunnen worden herzien;
- actielijnen en acties bijgesteld;
- nieuwe instrumenten geïntroduceerd;
- extra ondersteuning bieden waar nodig.

De GMR communiceert deze inzichten jaarlijks met de betrokken gemeenten. Met deze systematische werkwijze blijft de transitie richting circulariteit dynamisch. Gemeenten worden actief betrokken bij het proces en tijdig geïnformeerd over ontwikkelingen, zodat het beleid steeds aansluit bij hun behoeften en bij veranderingen in de markt.

04.07 COMMUNICATIE

Om transparantie en betrokkenheid te waarborgen, wordt de voortgang jaarlijks gedeeld via een gezamenlijke nieuwsbrief Circulaire GWW. Daarnaast wordt per gemeente een gedifferentieerde aanpak gehanteerd, waarbij in gesprekken actief wordt opgehaald wat de specifieke behoeften en wensen zijn. Informatie en updates worden ook beschikbaar gesteld via de website, zodat belanghebbenden eenvoudig toegang hebben tot relevante ontwikkelingen. De communicatie sluit aan bij de bredere strategie van de GMR, zodat er een consistente en herkenbare boodschap wordt uitgedragen.

05

EERSTE ACTIES 2026

In dit hoofdstuk zijn de eerste acties voor 2026 uiteengezet, gekoppeld aan de actielijnen. Deze acties worden jaarlijks geëvalueerd, aangevuld en bijgestuurd.

Actie	Actielijn 1	Actielijn 2	Actielijn3
Posities gemeenten in transitie circulaire GWW in kaart brengen (04.02)		✓	✓
Groeipaden per profiel bepalen (04.02)		✓	✓
Inrichten van ophalen en monitoren van prestaties gemeenten (04.02)	✓		
Agenda voor vraaggestuurde impactlabs (04.03)		✓	✓
Agenda voor casusgestuurde impactlabs (04.03)			✓
Agenda voor marktdagen (04.03)	✓		

Agenda voor impactlab 'meten en monitoren' (04.03)	✓		
Agenda voor impactlab 'standaardiseren en opschalen' (04.03)			✓
Agenda voor impactlab 'SEB' (04.03)	✓		
Agenda voor impactlab 'circulair ontwerpen' (04.03)	✓		
Overzicht van huidige beschikbare tools (04.03)			✓
In beeld brengen behoefte tools (04.03)		✓	✓
Invulling aanbod specifieke aanpak (04.03)		✓	✓
Aanpak van intensiveren samenwerking provincie			✓
Klankbordgroep representatief maken (04.05)		✓	
De markt op actiegericht manier betrekken door bijv. de markt uit te dagen door te laten zien wat al wel kan aan gemeenten (inspiratie impactlab)			✓
Inspiratie impactlab: introduceren nieuwe plan van aanpak (04.03)	✓	✓	✓
Bestuurlijke roadshow (04.06)		✓	✓
Jaarlijkse evaluatie invulling geven a.d.h.v. PDCA-cyclus (04.06)	✓	✓	✓

B

BIJLAGE I, EVALUATIE CONCLUSIES VOORUITKIJKEN

De evaluatie van het programma laat zien dat er belangrijke stappen zijn gezet in de transitie naar een circulaire GWW-sector, maar ook dat er nog aanzienlijke uitdagingen liggen. In dit laatste hoofdstuk worden de belangrijkste inzichten uit de verschillende onderdelen van de evaluatie samengebracht. De inzichten zijn gebundeld aan de hand van drie onderwerpen: inhoud programma, samenwerking en handvatten.

Handvatten
Handvatten hoe we het toepassen vanuit verschillende type projecten en rollen.

Inhoud programma
Ambities, speerpunten & acties circulaire GWW.

Samenwerking
Inrichting van de samenwerkingsstructuur.

Door de resultaten van het interview met de provincie, de rondetafelgesprekken met gemeentelijke beleidsmedewerkers en de enquêtes onder marktpartijen en gemeentelijke projectleiders naast elkaar te leggen, ontstaat een integraal beeld van de stand van zaken rondom circulaire GWW binnen de GMR-regio. Deze samenvatting biedt handvatten voor

vervolgstappen en vormt een basis voor het versterken van beleid, samenwerking en uitvoering.

De evaluatie van het programma Circulaire GWW binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft een aantal belangrijke inzichten opgeleverd. Over het algemeen is er een breed gedragen bewustzijn van de noodzaak van circulariteit, maar de implementatie en betrokkenheid variëren sterk tussen de verschillende gemeenten en stakeholders. Er is een duidelijke behoefte aan concretere en praktisch toepasbare doelen.

INHOUD PROGRAMMA

Evaluatie:

- 1 Effectiviteit van kennistafels:** De kennistafels, bedoeld voor kennisdeling en samenwerking, leveren wisselende resultaten op. Sommige tafels zijn succesvol, terwijl andere weinig concrete handvatten bieden en niet goed aansluiten bij de (gemeentelijke) realiteit.
- 2 Bewustwording en kennisdeling:** Er is een aanzienlijke groei in bewustwording en kennisdeling, maar de praktische toepassing blijft achter. Het is essentieel om de opgedane kennis om te zetten in concrete acties en resultaten.
- 3 Financiële beperkingen:** Circulariteit wordt vaak gezien als een kostenpost, vooral in kleinere gemeenten. Er is een duidelijke behoefte aan transparante discussies over kosten en baten, en aan het zichtbaar maken van de Total Cost of Ownership (TCO).

Vooruitkijken:

- 1 Ambities en doelen:** De ambities moeten concreter en meetbaarder worden geformuleerd, zoals het streven naar een bepaald percentage circulariteit in 2030 of het doel om de meest circulaire regio te worden.
- 2 Landelijke aansluiting:** Het is belangrijk dat gemeenten aanhaken op landelijke tools en ontwikkelingen, zoals de Milieu Kosten Indicator (MKI) en transitiepaden. Dit zorgt voor een uniforme aanpak en maakt het makkelijker om kennis en ervaringen te delen.

Suggestie voor hernieuwde aanpak:

1 Herformuleer de ambitie:

- Maak de ambities concreet en meetbaar voor bestuurders en ambtenaren, zoals het streven naar een bepaald percentage circulariteit in 2030 of het doel om de meest circulaire regio te worden.
- Zorg dat de ambities praktisch toepasbaar zijn voor uitvoerders.

2 Zorg voor bestuurlijke verankering:

- Maak afspraken over inzet, middelen en doelen expliciet, ook al zijn ze niet juridisch bindend.

3 **Versterk de uitvoeringskracht:**

- Zet in op ondersteuning via een “flying doctor team” dat gemeenten helpt bij implementatie.

4 **Versterk de kennistafels:**

- Organiseer de kennistafels themagebaseerd en casusgestuurd, met een focus op concrete resultaten en duidelijke doelen.

5 **Richt je op de uitvoering:**

- Betrek uitvoerders actief en zorg voor technische opvolging na presentaties.
- Ga langs bij gemeenten om projectleiders te bereiken.

SAMENWERKING

Evaluatie:

- 1 **Samenwerking met marktpartijen:** De samenwerking met marktpartijen is gegroeid, maar er blijven uitdagingen bestaan, zoals de dominantie van grote partijen en het gebrek aan concrete circulaire uitvragen. Je ziet dat kleine gemeenten lokale marktpartijen niet willen uitsluiten. Omdat ze hier al zolang mee samenwerken, willen ze niet circulaire eisen stellen omdat ze denken dat ze deze partijen dan uitsluiten. Andere partijen stellen dat door deze aanpak juist een groter gat ontstaat tussen de partijen die zich wel en niet op circulariteit focussen. Daarnaast blijkt dat de markt verder is dan de overheid denkt en zij al meer kunnen dan uitgevraagd wordt. De markt heeft behoefte aan uitvragen en is klaar met praten.
- 2 **Betrokkenheid en capaciteit:** Er zijn grote verschillen in betrokkenheid en capaciteit tussen de gemeenten. Terwijl sommige gemeenten actief betrokken zijn en vooruitgang boeken, blijven andere gemeenten achter door een gebrek aan middelen en bestuurlijke verankering.

Vooruitkijken:

- 1 **Transparantie en overzicht:** Er is behoefte aan meer transparantie en overzicht over waar gemeenten staan in de transitie, wat er al gebeurt en wie waarmee bezig is. Dit helpt bij het monitoren van de voortgang en het delen van best practices.
- 2 **Samenwerking en uitvoering:** Gemeenten moeten actief worden betrokken bij de uitvoering van projecten. Het is belangrijk om technische opvolging te bieden na presentaties en langs te gaan bij gemeenten om projectleiders te bereiken.

Suggestie voor hernieuwde aanpak:

1 **Zorg voor actieve kennisdeling:**

- Deel actief kennis via nieuwsbrieven, dashboards en andere communicatiemiddelen.
- Organiseer een jaarlijkse praktijkdag met showcases, lessons learned en nieuwe plannen.

2 **Verbind gemeenten met elkaar:**

- Koppel gemeenten op thema's en laat projectleiders van succesvolle projecten presenteren.
- Organiseer 'tourtjes' langs circulaire projecten.

3 **Stimuleer samenwerking op inhoud:**

- Breng gemeenten en marktpartijen samen aan tafel en fungeer als regisseur van ketenaanpakken.
- Stimuleer regionale inkoop en samenwerking met marktpartijen op basis van concrete circulaire oplossingen.

HANDVATTEN

Evaluatie:

- 1 **Uitvoeringsprogramma en praktische ondersteuning:** Het uitvoeringsprogramma is bij veel betrokkenen nauwelijks bekend, en er is een grote behoefte aan concrete voorbeelden, formats en begeleiding. Gemeenten ervaren de ondersteuning vaak als te abstract en weinig praktisch. Ook is er behoefte aan meer begrip van en aansluiting op gemeentelijke processen. Deze kunnen per gemeente verschillen.
- 2 **Innovatie en proeftuinen:** Hoewel er ruimte is geboden voor innovaties, zijn er nog weinig proeftuinen gerealiseerd. Gemeenten moeten actiever zoeken naar mogelijkheden voor experimenten en het gebruik van beschikbare tools. Ook de markt heeft hier behoefte aan.

Vooruitkijken:

- 1 **Praktische ondersteuning:** Gemeenten hebben behoefte aan praktische tools en begeleiding, zoals tekstvoorstellen voor bestekken, formats, checklists en voorbeelden. Het is essentieel dat de GMR zich richt op het verbinden en ondersteunen van gemeenten, in plaats van zelf uit te voeren.
- 2 **Verschillen tussen gemeenten:** Grote en kleine gemeenten hebben verschillende behoeften en mogelijkheden. Dit verschil zit niet enkel tussen de grote en kleine gemeenten maar ook op andere gebieden zoals organisatiestructuur en processen. Het is belangrijk om deze verschillen te erkennen en een gedifferentieerde aanpak te hanteren.
- 3 **Actieve kennisdeling:** Het is belangrijk om actief kennis te delen via nieuwsbrieven, dashboards en andere communicatiemiddelen. Dit zorgt ervoor dat alle betrokkenen op de hoogte blijven van de laatste ontwikkelingen en best practices.
- 4 **Versterking van kennistafels:** De kennistafels moeten themagebaseerd en casusgestuurd worden georganiseerd, met een focus op concrete resultaten en duidelijke doelen. Dit maakt de kennistafels effectiever en relevanter voor de gemeenten.
- 5 **Bundeling van nationale ontwikkelingen:** Het is essentieel om relevante informatie te

filteren en te vertalen naar de gemeentelijke praktijk. Samenwerking met organisaties zoals VNG, RWS en IPO kan hierbij helpen.

Suggestie voor hernieuwde aanpak:

1 Ontwikkel een toolbox op maat:

- Bied praktische ondersteuning met tekstvoorstellen voor bestekken, formats, checklists en voorbeelden.
- Er is behoefte aan concrete ondersteuning zoals een leidraad voor circulaire inkoop, casusgerichte ondersteuning, meelopen in projecten, en voorbeelden en succesverhalen.
- Ontwikkel een praktische routekaart met concrete stappen per type gemeente.

2 Maak het doen centraal:

- Minder praten, meer uitvoeren. Bied concrete tools, formats en begeleiding.

3 Zorg voor gerichte ondersteuning:

- Bied regionale inkoopbegeleiding en praktische formats en checklists.

4 Ontwikkel praktische handvatten:

- Bied een kennisbank of bibliotheek en stel samen met de markt een routekaart op voor de verduurzaming van bestratingsmateriaal en/of asfaltmengsels.

5 Bundel landelijke ontwikkelingen:

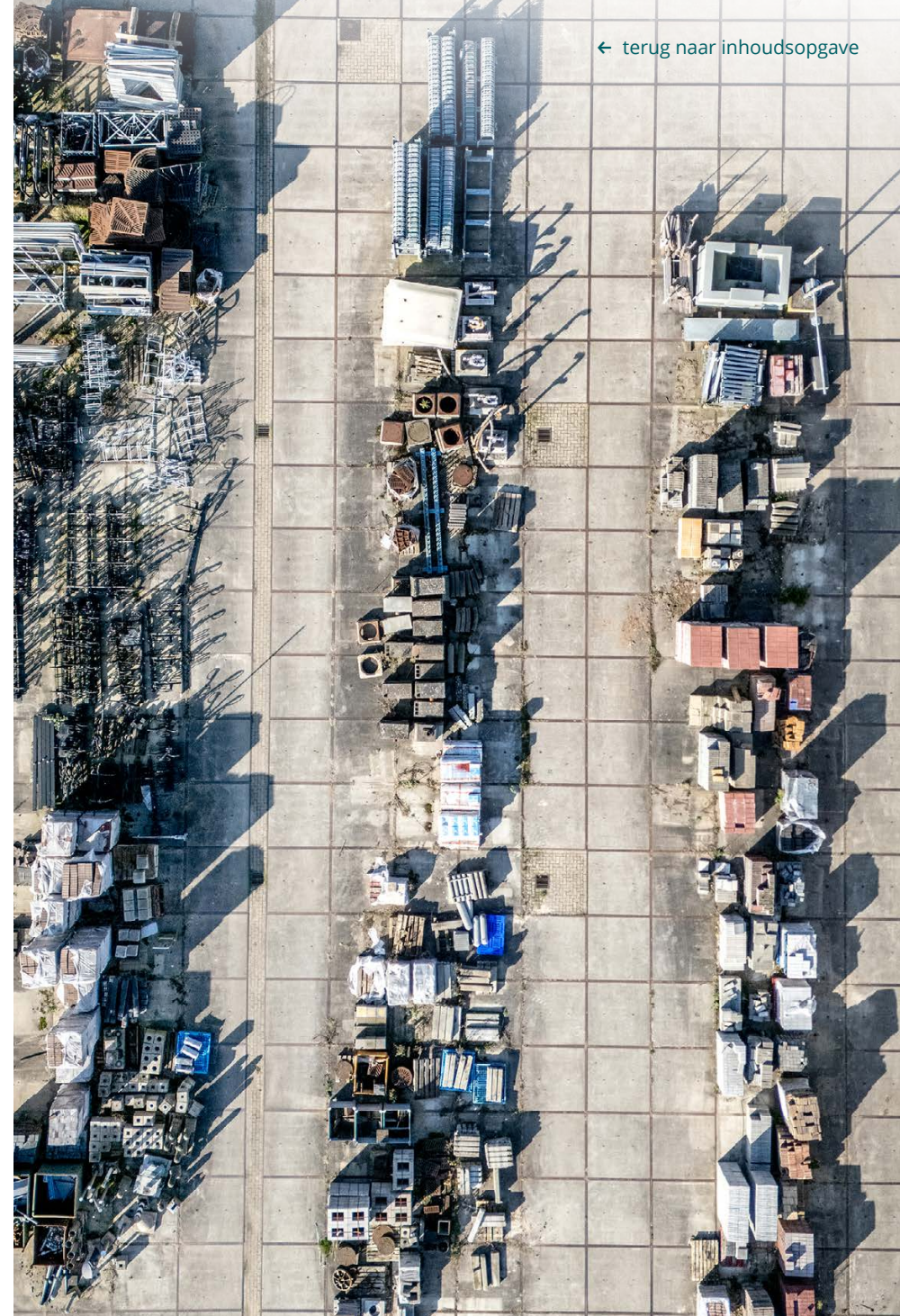
- Filter relevante informatie en vertaal deze naar de gemeentelijke praktijk.
- Werk samen met organisaties zoals VNG, RWS en IPO.

6 Gebruik opgedane kennis:

- Maak gebruik van opgedane kennis van andere gemeentes en andere regio's en verspreid deze via nieuwsbrieven.

7 Maak financiering transparant en creatief:

- Ontwikkel kostenneutrale maatregelen en benut procesgeld slim.

[← terug naar inhoudsopgave](#)

Heeft u vragen en of opmerkingen omtrent dit rapport?
Neem dan contact op via circulairgww@gmr.nl.

